YANGI BOSHQARUV MODELLARI

Mizomov Ibrohim
Kimyo Metallurgiya fakulteti 39A-24 Logistika guruh talabasi, Navoiy davlat konchilik va texnologiya universiteti

Qabul qilindi: 18.02.2026
Ko‘rib chiqildi: 19.02.2026
Tasdiqlandi: 20.02.2026
Kalit so‘zlar:
boshqaruv, model, jamoaviy boshqaruv, moslashuvchanlik, raqamli boshqaruv, inson omili, samaradorlik.

Annotatsiya. Ushbu tezisda yangi boshqaruv modellari va ularning zamonaviy tashkilotlar faoliyatidagi o‘rni haqida so‘z yuritiladi. Hozirgi globallashuv va texnologiyalar rivojlanishi sharoitida eski boshqaruv usullari yetarli samara bermayotgani, shu sababli moslashuvchan, jamoaviy va raqamli boshqaruv modellari muhim ahamiyat kasb etayotgani yoritilgan. Shuningdek, inson omiliga e’tibor qaratish tashkilot samaradorligini oshirishning asosiy omillaridan biri ekani ko‘rsatib berilgan.

Kirish. Hozirgi kunda dunyoda iqtisodiyot, texnologiya va jamiyat hayoti juda tez o‘zgarib bormoqda. Shu sababli tashkilotlarni boshqarish usullari ham zamon talabiga mos ravishda yangilanmoqda. Oldingi davrlarda rahbar asosan buyruq beruvchi va nazorat qiluvchi bo‘lgan bo‘lsa, hozirgi kunda u jamoani boshqaruvchi, yo‘naltiruvchi va qo‘llab-quvvatlovchi shaxs sifatida qaraladi. Menejment bo‘yicha adabiyotlarda ham tashkilot muvaffaqiyati ko‘p jihatdan inson omiliga bog‘liqligi ta’kidlanadi.

Yangi boshqaruv modellari deganda tashkilotni zamonaviy sharoitga mos holda samarali boshqarish usullari tushuniladi. Bunda xodimlar oddiy ijrochi emas, balki tashkilot rivojiga hissa qo‘shuvchi muhim shaxs sifatida qaraladi. Agar jamoada o‘zaro hurmat va hamkorlik muhiti yaratilsa, xodimlar ham o‘z ishiga mas’uliyat bilan yondashadi va natija yaxshilanadi.

Jamoaviy boshqaruv modeli hozirgi kunda keng tarqalgan usullardan biri hisoblanadi. Bu modelda muhim qarorlar jamoa bilan maslahatlashgan holda qabul qilinadi. Natijada xodimlar o‘z fikrini erkin bildiradi va o‘zini tashkilotning ajralmas qismi deb his qiladi. Bu esa ish samaradorligini oshiradi hamda tashkilot ichida sog‘lom muhitni shakllantiradi.

Moslashuvchan boshqaruv modeli ham zamonaviy boshqaruvning muhim yo‘nalishlaridan biridir. Bozor talabi va tashqi muhit tez o‘zgarib turishi sabab tashkilot ham shunga moslashishi zarur. Shu bois qat’iy qoidalar o‘rniga vaziyatga qarab qaror qabul qilish muhim hisoblanadi. Bunday yondashuv ayniqsa innovatsion loyihalar va yangi tashkilotlar uchun samarali bo‘ladi.
Raqamli boshqaruv modeli esa axborot texnologiyalari bilan chambarchas bog‘liq.

Hozir ko‘plab tashkilotlarda ish jarayonlari elektron tizimlar orqali oshirilmoqda. Masofadan ishlash, onlayn yig‘ilishlar o‘tkazish va vazifalarni elektron nazorat qilish imkoniyatlari paydo bo‘ldi. Bu esa vaqtni tejaydi, ortiqcha qog‘ozbozlikni kamaytiradi va boshqaruvni yanada qulay qiladi.

Inson omiliga yo‘naltirilgan boshqaruv modeli ham muhim ahamiyatga ega. Bunda xodimlarning motivatsiyasi, ish sharoiti va ruhiy holati hisobga olinadi. Chunki xodim o‘zini qadrlangan deb his qilsa, u tashkilot rivoji uchun yanada ko‘proq harakat qiladi. Zamonaviy rahbar faqat nazorat qiluvchi emas, balki jamoani qo‘llab-quvvatlovchi va ilhomlantiruvchi bo‘lishi kerak.

Xulosa. Yangi boshqaruv modellari zamonaviy tashkilotlar uchun muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi. Ular xodimlarni faqat ijrochi sifatida emas, balki tashkilot rivojiga hissa qo‘shuvchi shaxs sifatida qadrlaydi. Jamoaviy boshqaruv, moslashuvchanlik va raqamli boshqaruv usullari tashkilot ishini samarali qilishi, ish jarayonlarini tezlashtirishi va xodimlarning motivatsiyasini oshirishi mumkin. Shuningdek, inson omiliga e’tibor berish — xodimlarning ruhiy holati va ishga bo‘lgan ishtiyoqini hisobga olish — tashkilot muvaffaqiyatining muhim omili ekanligi ko‘rsatildi. Agar rahbar moslashuvchan, jamoani qo‘llab-quvvatlovchi va texnologiyalardan samarali foydalana oladigan bo‘lsa, tashkilot raqobatbardosh va barqaror bo‘ladi.

Foydalanilan adabiyotlar ro`yxati

1. Management — S. P. Robbins, M. Coulter. *Management*, 14th edition, Pearson, 2021.
2. The Practice of Management — P. Drucker. *The Practice of Management*, Harper & Row, 1954.
3. Management: A Global Perspective — H. Koontz, H. Weihrich. *Management: A Global Perspective*, McGraw-Hill, 2010.
4. Modern Management Approaches — A. Ivanov. *Modern Management Approaches*, Tashkent, 2018.
5. Internet manbalari:

Zamonaviy boshqaruv modellari bo‘yicha maqolalar, masalan:
https://www.managementstudyguide.com/modern-management.htm
Jamoaviy va moslashuvchan boshqaruv tajribalari haqida tahliliy maqolalar.